

MCLAREN
BRAKHAGE
LICHTER
Tactile Visions

σε επιμέλεια
Χριστιάνας Ιωάννου,
Δώρας Δημητρίου και
Christopher Zimmerman

Το πρόγραμμα *Tactile Visions—McLaren, Brakhage, Lichter* εξετάζει τον 'απτικό κινηματογράφο', παρουσιάζοντας ταινίες από τρεις μετρ του πειραματικού αυτού είδους ταινιών και κινουμένων σχεδίων ζωγραφισμένων στο χέρι: έργα των Norman McLaren, Stan Brakhage και Péter Lichter. Το τρίπτυχο αυτό, που εγκαινιάζει κάθε φεστιβαλική βραδιά, παρουσιάζει μια μικρή αντι-ιστορία σε σχέση με το παραδοσιακό animation, και εξερευνά την άμεση παρέμβαση του δημιουργού στο σελιλόιντ, με αποτέλεσμα να ανοίγονται νέοι τρόποι θέασης βασισμένοι στην «αφή» και το «άγγιγμα» του ματιού.

Ο Καναδοσκηωτσέζος Norman McLaren, πρωτόπορος δεξιότηχνης του είδους, εισήγαγε νέες τεχνικές σκηνοθεσίας: το animation ζωγραφισμένο με το χέρι, την τεχνική του direct animation, την άμεση δηλαδή παρέμβαση στο σελιλόιντ, την οπτική μουσική και τον 'γραφικό' ήχο. Ζωγραφίζοντας απευθείας επάνω σε σελιλόιντ, οι κινούμενοι «καμβάδες» του Brakhage, χωρίς χρήση κάμερας, επιχειρήσαν να αποδώσουν την έννοια που ο ίδιος ονόμασε «Θέαση με Κλειστά Μάτια». Ο Ούγγρος πειραματικός σκηνοθέτης Péter Lichter αξιοποίησε την υλικότητα του φιλμ, χαράσσοντας το σελιλόιντ και ζωγραφίζοντάς το με το χέρι, μοντάροντάς το σε υφιστάμενο αρχαιακό υλικό: το αποτέλεσμα, άλλοτε αφηρημένο και άλλοτε λυρικό, επιχειρεί να αποτυπώσει μια φευγαλέα στιγμή από την προσωπική μνήμη.

Tactile Visions
NORMAN MCLAREN
(1914-1987)

σε επιμέλεια Δώρας Δημητρίου
Ιστορικού Κινηματογράφου

Η ιστορία της τέχνης του animation θα ήταν ημιτελής εάν δεν περιελάμβανε έστω μία αναφορά στο σπουδαίο έργο του πρωτοπόρου και ακούραστου καλλιτέχνη Norman McLaren. Εφάρμοσε στο έργο του πληθώρα κινηματογραφικών τεχνικών, με σκοπό να δημιουργήσει αυτό που σήμερα είναι ευρέως γνωστό ως ο «κλασικός πειραματικός κινηματογράφος animation», χρησιμοποιώντας είτε αφαιρετικές είτε συνδυαστικές φόρμες. Άλλοτε έκανε ταινίες βασισμένες σε ένα μουσικό κομμάτι, μοντάροντας αφηρημένα σχήματα που κινούνταν στον ρυθμό του. Άλλες φορές, χωρίς τη χρήση της κάμερας, χάραζε το σελιλόιντ καρέ καρέ, με τη βοήθεια μαχαιριού, βελόνας ή ξυραφιού. Άλλοτε, πάλι, εφάρμοζε στις ταινίες του τη μέθοδο του rixilation (που χρησιμοποιείται για την κίνηση ανθρώπων και αντικειμένων με λήψη καρέ καρέ) για να διηγηθεί τις ιστορίες του. Ζωγράφιζε με στυλό, μελάνι ή μπογιά και χάραζε σε φιλμ επικαλυμμένο με μαύρη φωτοευαίσθητη επιφάνεια. Υπήρξε, επίσης, πρωτοπόρος της ηλεκτρονικής μουσικής, την οποία ενσωμάτωνε και στις ταινίες του. Ο McLaren έλεγε πάντοτε ότι στον κινηματογράφο «ο τρόπος με τον οποίο κινείται κάτι είναι πολύ σημαντικότερος από το τι κινείται». Αλλά, πρωτίστως, ο Norman McLaren πίστευε ότι το animation οφείλει να είναι προσωπικό, πειραματικό και πλούσιο σε τεχνική.

ΣΥΝΟΨΕΙΣ
ΤΑΙΝΙΩΝ

-
Hen Hop
Norman McLaren
4' – 1942

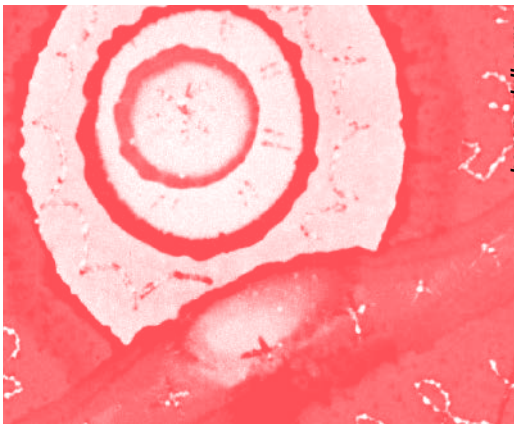
Ζωγραφισμένη με μελάνι πάνω στο φιλμ, μια μικρή κότα χοροπηδά πέρα δώθε στους ρυθμούς ενός τραγουδιού.

-
Boogie-doodle
Norman McLaren
3' – 1948

Μια δημιουργία χωρίς τη χρήση κάμερας, ένα ρυθμικά και χρωματικά έντονο κινηματογραφικό πείραμα.

-
Begone Dull Care
Norman McLaren & Evelyn Lambert
8' – 1948

Ο McLaren και η συνεργάτιδα του Evelyn Lambert ζωγραφίζουν και γρατζουνίζουν απευθείας στο φιλμ για να δημιουργήσουν μια οπτική αναπαράσταση της τζαζ μουσικής του Oscar Peterson.

Norman McLaren

Ο **Norman McLaren** γεννήθηκε στο Stirling της Σκωτίας τον Απρίλιο του 1914. Ο πατέρας του ήταν ζωγράφος και η μητέρα του διακοσμήτρια. Σπούδασε τέχνη και εσωτερική διακόσμηση στη Σχολή Τέχνης της Γλασκόβης από το 1933-36. Εκεί ξεκίνησε να κάνει μικρές πειραματικές ταινίες.

Το έργο του τράβηξε την προσοχή του John Grierson, ο οποίος του πρόσφερε δουλειά στη μονάδα ταινιών GPO στο Λονδίνο. Το 1939 ο McLaren εγκατέλειψε τη Βρετανία και μετακόμισε στη Νέα Υόρκη. Το 1941 αποδέχθηκε πρόσκληση του John Grierson για να εργαστεί στο National Film Board του Καναδά, το οποίο ο Grierson είχε ιδρύσει το 1939. Στον Καναδά ο Grierson έδωσε στον McLaren την ελευθερία να πειραματιστεί. Εκεί ίδρυσε και το τμήμα κινουμένων σχεδίων (animation) του NFB.

Μελέτησε τους διάφορους τρόπους με τους οποίους ο ήχος και η κίνηση μπορούσαν να συνδυαστούν στις ταινίες και ανέπτυξε μια ποικιλία διαφορετικών τεχνικών κινούμενων σχεδίων. Ο McLaren αναγνωρίστηκε παγκοσμίως και απέσπασε σειρά βραβείων για το έργο του, συμπεριλαμβανομένου ενός Όσκαρ το 1953 για την ταινία μικρού μήκους *Neighbors*.

Παράλληλα με τη δημιουργία ταινιών, ο McLaren συνεργάστηκε με την UNESCO κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60 σε προγράμματα διδασκαλίας ταινιών και τεχνικών κινουμένων σχεδίων στην Κίνα και την Ινδία. Η σειρά ταινιών μικρού μήκους *Animated Motion*, που γυρίστηκαν στα τέλη της δεκαετίας του '70, αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα διδασκαλίας των βασικών στοιχείων και αρχών του κινηματογράφου.

Ο McLaren πέθανε το 1987, αφήνοντας πίσω του μια διαχρονική κληρονομιά στον κόσμο του κινηματογράφου και του animation. Το κτήριο των κεντρικών γραφείων του Canadian Film Board από το 1989 μετονομάστηκε σε Norman McLaren Building, ως ένδειξη αναγνώρισης του τεράστιου έργου του.

Ο Norman McLaren είναι ένας από τους πιο πολυβραβευμένους κινηματογραφιστές στην ιστορία του καναδικού κινηματογράφου και πρωτοπόρος τόσο στο animation όσο και στον κινηματογράφο. Ανάμεσα στους θαυμαστές του έργου του ήταν ο Πिकासό και ο Τριφύ.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

- Seven till Five**
1933 (director; producer)
- Camera Makes Whoopee**
1935 (director; producer)
- Colour Cocktail**
1935 (director)
- Polychrome Phantasy**
1935 (director; producer)
- Defence of Madrid**
1936 (co-director with Ivor Montagu; producer)
- Hell Unlimited**
1936 (co-director with Helen Biggar; producer)
- Book Bargain**
1937 (director; producer)
- News for the Navy**
1937 (director; producer)

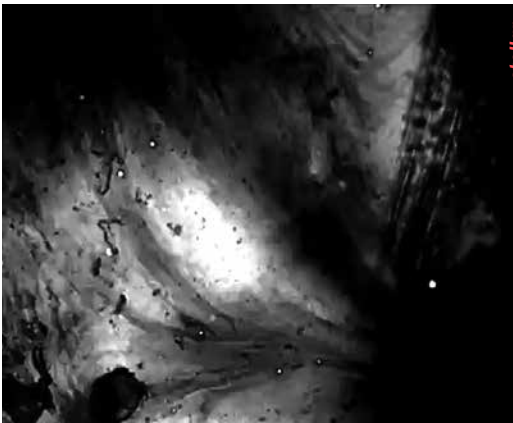
- Mony a Pickle**
1938 (director; producer)
- Allegro**
1939 (director; animator)
- Love on the Wing**
1939 (director; animator)
- The Obedient Flame**
1939 (director)
- NBC Greeting**
1939 (director; animator; producer; TV, commercial)
- NBC Valentine's Day Greeting**
1939 (director; animator; producer; TV, commercial)
- Rumba**
1939 (director)
- Scherzo**
1939 (director; producer)
- Spook Sport**
1940 (director; producer)
- Mail Early**
1941 (director; animator; producer)
- V for Victory**
1941 (director; animator; producer)
- Five for Four**
1942 (director; animator; producer)
- Hen Hop**
1942 (director; animator; producer)
- Stars and Stripes**
1939 (director; animator; producer)
- Dollar Dance**
1943 (director; animator; producer)
- Tic Tac Toe**
1943 (producer)
- Alouette**
1944 (co-director with René Jodoin; co-animator with René Jodoin; producer)
- C'est l'aviron**
1944 (director; animator; producer)
- Chants populaires no. 1-6**
1944 (producer)
- Keep Your Mouth Shut**
1944 (director; animator)
- Rainy Day**
1944 (producer)
- Là-haut sur ces montagnes**
1945 (director; animator; producer)
- Hoppity Pop**
1946 (director; animator; producer)
- A Little Phantasy on a Nineteenth Century Painting**
1946 (director; animator; producer)
- Fiddle-de-dee**
1947 (director; animator; producer)
- La poulette grise**
1947 (director; animator; producer)
- Story of a violin**
1947 (co-animator with Evelyn Lambart)
- Begone Dull Care**
1949 (co-director with Evelyn Lambart; co-animator with Evelyn Lambart; co-editor with Evelyn Lambart; producer)
- Boogie-doodle**
1948 (director; animator; producer)
- Dots**
1948 (director; animator; producer)
- Loops/Boucles**
1949 (director; animator; producer)
- Over-dependency**
1949 (animator)
- Around is Around**
1951 (co-director with Evelyn Lambart; co-animator with Evelyn Lambart; producer)
- Now is the Time**
1951 (director; animator; producer)
- Pen Point Percussion**
1951 (director; producer)
- Blinkity Blank**
1952 (director; animator; producer)
- Neighbours/Voisins**
1952 (director; animator; music; producer)
- A Phantasy**
1952 (director; animator; producer)
- Twirligig**
1952 (producer)
- Two Bagatelles**
1952 (co-director with Grant Munro; animator; music; producer)
- Upright and Wrong**
1954 (music)
- Rhythmic**
1956 (co-director with Evelyn Lambart; co-cinematographer with Evelyn Lambart; co-animator with Evelyn Lambart; producer)
- A Chairy Tale**
1957 (co-director with Claude Jutra)
- Le merle**
1958 (director; co-animator with Evelyn Lambart; producer)
- Mail Early for Christmas**
1959 (director; animator; producer)
- Serenal**
1959 (director; animator; producer)
- Short and Suite**
1959 (director; co-animator with Evelyn Lambart; producer)
- The Wonderful World of Jack Parr**
1959 (director; animator; producer; TV credit titles)
- Opening Speech**

1960 (director; animator)
Lines Horizontal
1960 (co-director with Evelyn Lambart; co-animator with Evelyn Lambart; producer)
Lines Vertical
1960 (co-director with Evelyn Lambart; co-animator with Evelyn Lambart; producer)
New York Lightboard
1961 (director; animator)
New York Lightboard Record
1961 (director; producer)
Opening Speech: McLaren
1961 (director)
Christmas Cracker
1963 (co-director with Grant Munro, Jeff Hale, Gerald Potterton)
Seven Surprises
1963 (co-director with Grant Munro, Claude Jutra)
Canon
1964 (co-director with Grant Munro)
Mosaic
1965 (co-director with Evelyn Lambart; co-animator with Evelyn Lambart; music, producer)
Korean Alphabet
1967 (music)
Pas de deux
1968 (director; producer)
Spheres
1969 (director; animator; producer)
Striations
1970 (director; animator)
Ballet Adagio
1971 (director; animator; producer)
Synchromy
1971 (director; animator; music; producer)
Pinscreen
1973 (director; animator)
Animated Motion, Parts 1-5
1976-78 (co-director with Grant Munro; producer)
Narcissus/Narcisse
1983 (director)
Pas de deux and the Dance of Time
1985 (co-director with Francine Viel)

Tactile Visions
ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ
STAN BRAKHAGE
Φιλμ ζωγραφισμένα
στο χέρι

σε επιμέλεια
Christopher Zimmerman

Το διαχυτικό και εκρηκτικό έργο του Stan Brakhage, συνάμα εύθραυστο και σιωπηρό, είναι έργο απaráμιλλης αισθητικής του αμερικανικού αβάν γκαρντ κινηματογράφου. Δεινός πειραματιστής, ο Brakhage ανέπτυξε και εξέλιξε μία τεράστια γκάμα σκηνοθετικών τεχνικών και μεθόδων, υπηρετώντας την αναζήτηση νέων, εναλλακτικών τρόπων θέασης. Ως ρομαντικός οραματιστής, δημιούργησε μία εντυπωσιακή σειρά ταινιών ζωγραφισμένων στο χέρι, οι οποίες εκπροσωπούν ταξίδια αποκαλυπτικά τόσο για το μάτι όσο και για το μυαλό, τα οποία προκύπτουν μέσα από εντάσεις καλλιτεχνικής πρόθεσης και υποκειμενικής υποδοχής. Ζωγραφίζοντας απευθείας επάνω σε σελιλόιντ, οι κινούμενοι «καμβάδες» του Brakhage, χωρίς χρήση κάμερας, επιχείρησαν να αποδώσουν την έννοια που ο ίδιος ονόμασε «Θέαση με Κλειστά Μάτια».

stellar

**ΣΥΝΟΨΕΙΣ
ΤΑΙΝΙΩΝ**

-
The Dante Quartet
Stan Brakhage
6' – 1987

Εμπνευσμένος από τη *Θεία Κωμωδία* του Δάντη, ο Brakhage προτείνει δύο διαφορετικές εκδοχές της κόλασης: στην πρώτη, με τίτλο *Hell Itself* ξετυλίγεται ένα κουβάρι από ζωγραφισμένες φόρμες με ζωηρά χρώματα που το ένα προσπαθεί να γραπώσει, ή να εμποδίσει, το άλλο. Στο δεύτερο μέρος, με τίτλο *Hell Spit Flexion*, το ζωγραφισμένο σελιλόιντ σε συνδυασμό με ένα κολάζ φωτογραφιών παρουσιάζονται εναλλάξ, με το ένα καρέ να εισέρχεται σε ένα άλλο, πολύ μικρότερο από την ίδια την σθόνη, και να περιβάλλεται από μαύρο πλαίσιο. Πρόκειται μάλλον για μία εκπροσώπηση της αντίληψης του ίδιου του Brakhage για την κόλαση, αποστασιοποιημένη από τον συμβολισμό. Η ενότητα *Purgation*, δηλαδή η Κάθαρση, αποτελείται από αρχειακό υλικό 35mm, το οποίο ο Brakhage είχε ζωγραφίσει με τρόπο που οι φιγούρες προβάλλονται σαν να είναι τυλιγμένες στις φλόγες. Η αντίληψη του Brakhage για τον παράδεισο, όπου «η ύπαρξη είναι τραγούδι», ξεπερνά τον ίδιο της τον εαυτό με εντυπωσιακές εκρήξεις χρωμάτων, ζωγραφισμένων πάνω από φωτογραφίες του φεγγαριού ή ενός ηφαιστείου, προσδίδοντας έτσι μία εξωτική και απόκοσμη αίσθηση.

-
Stellar
Stan Brakhage
2' – 1993

Ο νυχτερινός ουρανός μέσα από το γυμνό μάτι δεν έχει υπάρξει ποτέ τόσο χρωματιστός, παρόλο που το φόντο δημιουργεί την εντύπωση τηλεσκοπικών φωτογραφιών ενός διάχυτου νεφελώματος. Εξίσου σημαντικά είναι και τα «αστέρια», που αποδίδονται ως λευκοί κύκλοι διαφόρων μεγεθών και τονίζουν φαινομενικά το νεφέλωμα σε διαφορετικά επίπεδα βάθους, δημιουργώντας έτσι τη χαρακτηριστική εννοιολογική πολυπλοκότητα του Brakhage.

the dante quartet

The Glaze of Cathexis

Stan Brakhage

3' – 1993

Όπως σε πολλές ταινίες του Brakhage, σε επίπεδο «πλοκής», το αριστούργημα αυτό παρουσιάζεται ως ένας αγώνας. Χαράσσοντας φωτογραφίες που αποτυπώνουν θολές - out-of-focus - κηλίδες, ο Brakhage ζωγράφιζε πάνω από τις γρατζουνιές, δημιουργώντας εικόνες με ταχέως κινούμενες μορφές, που φαινομενικά διακόπτουν τα αιωρούμενα, ελκυστικά φωτογραφικά σχήματα που θυμίζουν στήθη. Στο έργο αυτό, η φαντασία της θέασης (που εκπροσωπείται από τα χρώματα) αγωνίζεται ενάντια σε κάτι πιο σταθερό και λιγότερο νοητικό, σαν μια γυαλιστερή επιφάνεια ή σαν «κάθεξη». Ωστόσο, οι διπτές έννοιες στο έργο του Brakhage, όπως το καλό/κακό ή η ελευθερία/παγίδευση, περιέχουν τις δικές τους αντιθέσεις: οι κηλίδες διαθέτουν ένα σαγηνευτικά απελευθερωτικό βάθος και εύθραυστους ρυθμούς, ενώ οι αόριστες μάζες του είναι ασυνήθιστα επαναλαμβανόμενες. Αντί να εξελίσσονται, φαίνεται να έχουν παγιδευτεί στον εαυτό τους. Σε πολλές από τις «αφηρημένες» ταινίες του Brakhage, αυτοί οι υπαινιγμοί θα μπορούσαν να μεταφραστούν σε αλήθειες για την ίδια τη ζωή: τα πράγματα δεν είναι ποτέ αυτό που φαίνονται, και στις εμμονές μας κρύβεται η ίδια η απελευθέρωσή μας. Οι πιο έντονες και δημιουργικές μας σκέψεις και πράξεις είναι, πέρα από οτιδήποτε άλλο, ελεύθερες.

-

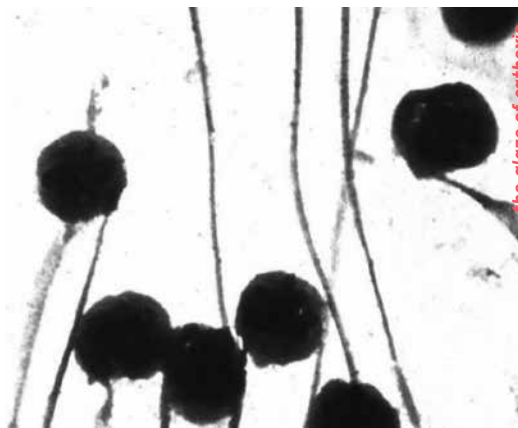
Chinese Series

Stan Brakhage

2' – 2003

Εμπνευσμένος από το ενδιαφέρον του για την κινεζική γραφή, που για πάνω από τριάντα χρόνια μελετούσε, ο Brakhage δημιούργησε το έργο αυτό χαράσσοντας το μαύρο σελιλόιν με τα νύχια και το σάλιο του, ενόσω βρισκόταν στο τελευταίο στάδιο της ζωής του. Όπως είχε ζητήσει ο ίδιος ο καλλιτέχνης, το έργο ολοκληρώθηκε μετά τον θάνατό του, με κάθε χαραγμένο καρέ να επαναλαμβάνεται δύο φορές, ούτως ώστε να προβάλλεται σε ρυθμό δώδεκα καρέ ανά δευτερόλεπτο και, έπειτα από μία σύντομη παύση, να προβάλλεται ως μονό καρέ, συνεισφέροντας δύο φορές γρηγορότερα. Παρά τη μικρή του διάρκεια, το έργο είναι ένα από τα σπουδαιότερα κατορθώματά του: χαραγμένα σχήματα, στο μεταίχμιο αφηρημένων εννοιών, σύμβολα και εικόνες που θυμίζουν κινέζικα ιδεογράμματα, με μία ανεξήγητα ισχυρή υπαινικτικότητα.

*Τις συνόψεις έχει γράψει ο Fred Camper και έχουν δημοσιευτεί στις περιλήψεις ταινιών της κασετίνας *By Brakhage anthology*, Criterion Collection.

the glaze of cathexis

Stan Brakhage

Ο **Stan Brakhage** γεννήθηκε στο Κάνσας Σίτι, Μισούρι, το 1933, ενώ στην ηλικία των έξι ετών μετακόμισε στο Ντένβερ του Κολοράντο. Σοπράνο τραγουδιστής από παιδική ηλικία, το όνειρό του ήταν να γίνει ποιητής. Αποφοίτησε από το λύκειο South High School το 1951 και κέρδισε υποτροφία για σπουδές στο πανεπιστήμιο Dartmouth. Εγκατέλειψε τις σπουδές του από το πρώτο εξάμηνο, για να αφοσιωθεί στην Τέχνη και επέστρεψε στο Ντένβερ το 1952, όπου σκηνοθέτησε την πρώτη του ταινία. Στα νεανικά του χρόνια, έζησε στο Σαν Φρανσίσκο και τη Νέα Υόρκη, όπου συνεργάστηκε με πληθώρα ποιητών, μουσικών, ζωγράφων και σκηνοθετών όπως οι Robert Duncan, Kenneth Rexroth, John Cage, Edgard Varese, Joseph Cornell, Maya Deren και Marie Menken. Ο νεαρός «ποιητής με την κάμερα» εξελίχθηκε σύντομα σε έναν αξιόλογο σκηνοθέτη, ο οποίος ανέπτυξε το δικό του πρωτότυπο κινηματογραφικό είδος, ένα λυρικό σινεμά σε πρώτο πρόσωπο.

Ο Brakhage παντρεύτηκε την Jane Collom το 1957 και από τις αρχές της δεκαετίας του '60 έζησαν μαζί στο Rollinsville του Κολοράντο, σκηνοθετώντας ταινίες και μεγαλώνοντας τα πέντε παιδιά τους. Ο Brakhage συνέχισε να ταξιδεύει ανά τη χώρα και να εξελίσσεται διεθνώς σε μία σημαντική προσωπικότητα του αμερικανικού αβάν γκαρντ κινηματογραφικού κινήματος. Έζησε στο Boulder από το 1986, ενώ το 2002 μετακόμισε στον Καναδά με τη δεύτερη σύζυγό του, Marilyn, και τα δύο τους παιδιά.

Πριν τον θάνατό του τον Μάρτιο του 2003, ο Brakhage είχε ολοκληρώσει πέραν των 350 ταινιών, από ψυχοδραματικά έργα της δεκαετίας του '50 μέχρι αυτοβιογραφικές ταινίες, μυθολογικά έπη, ντοκιμαντέρ και αλληγορικές ποιητικές ταινίες, χρησιμοποιώντας τη μοναδική τεχνική του

με βιντεοκάμερα χεριού και τεχνικές γρήγορου μοντάζ, χρονοεπικάλυψης, κολάζ, αφηρημένων φωτογραφικών εικόνων και πολυσύνθετες τεχνικές ζωγραφικής με το χέρι απευθείας επάνω στο σελιόιντ. Ως σκηνοθέτης με βαθιά προσωπικό ύφος, το σημαντικότερο έργο του ήταν η εξερεύνηση της φύσης του φωτός και κάθε μορφής θέασης, ενσωματώνοντας σε αυτό πληθώρα θεμάτων. Ο ίδιος χαρακτήριζε συχνά το έργο του ως «οπτική μουσική» ή ως ντοκουμέντο ενός «κινούμενου οπτικού συλλογισμού». Τα περισσότερα έργα του ήταν εκ προθέσεως χωρίς ήχο.

Ο Brakhage δίδαξε Κινηματογράφο στη σχολή School of the Art Institute of Chicago και εργάστηκε ως Επίτιμος Καθηγητής Σπουδών Κινηματογράφου στο Πανεπιστήμιο του Κολοράντο - στο Boulder. Απονεμήθηκε τρεις φορές με Τιμητικό Πτυχίο και απέσπασε πληθώρα βραβείων. Παρουσίασε πολλές διαλέξεις και δίδαξε σε σεμινάρια για τη Σκηνοθεσία και τις Τέχνες. Έχει γράψει 11 βιβλία, συμπεριλαμβανομένου του βιβλίου του *Metaphors On Vision*, του 1963 και μία πιο πρόσφατη σειρά δοκιμών με τίτλο *Telling Time*.

Marilyn Brakhage

Tactile Visions
PÉTER LICHTER
Εικαστικότητα
και Έτοιμο Υλικό
(Found Footage)

σε επιμέλεια
Χριστιάνας Ιωάννου

Ποια η ανάγκη για 'εικαστικότητα' στα φιλμ του νεαρού Peter Lichter, φιλμ τα οποία έχουν ως κύρια οπτική και ακουστική βάση πλάνα από δημοφιλείς χολιγουντιανές ταινίες?

Το κύμα του Found Footage βρίσκεται σε μια αρκετά θριαμβευτική (κινηματογραφική και όχι μόνο) ακμή, ακόμη και σήμερα ύστερα από 50 και πλέον χρόνια, ερχόμενο όμως αντιμέτωπο όπως ποτέ άλλοτε με πολύπλοκα, ίσως και δυσεπίλυτα καλλιτεχνικά ερώτημα που φέρουν τεράστιες συζητήσεις όπως το 'Είναι ηθικά σωστό?', 'Είναι καλλιτεχνικά και δημιουργικά βιώσιμο?' 'Είναι σφετερισμός ή οικειότητα?', 'Γιατί γίνεται?', 'Πως το αντιλαμβάνεται ο δημιουργός?'

Αρκεί μόνο να ανατρέξουμε πίσω, για να δούμε από πόσο βαθιά πηγάζουν αυτά τα ερωτήματα, φέροντας ως παράδειγμα το ερώτημα του Hito Steyerl. 'Ο σκηνοθέτης Hito Steyerl θέτει δύο βασικά ερωτήματα, το ένα είναι κατά πόσο η ταινία του Verton θα έπρεπε να ονομάζεται Γυναίκα στο Τραπέζι του Μοντάζ παρά ο Άνθρωπος με την Κινηματογραφική Μηχανή, και δεύτερο, ότι από το 1927 περίπου το πρόβλημα ήταν πως εντοπίζεται η δημιουργικότητα και η ιδιοκτησία'.
(.....)

'Η τάση του found footage άνθισε (για πρώτη φορά) στα τέλη του 1950 και 1960, με την άνοδο της τηλεόρασης και της κουλτούρας της μαζικής κατανάλωσης. Δεν είναι τυχαίο ότι συχνά είναι τηλεοπτικά προϊόντα (διαφημίσεις, infomercials, talk shows, ενημερωτικά προγράμματα) που οι σκηνοθέτες χρησιμοποιούν και αναδιαμορφώνουν. Το Found Footage, από αυτή την άποψη, εμφανίζεται ως μια μορφή πολιτιστικής ανακύκλωσης όπου τρέφεται από την κοινωνική κριτική, από συζητήσεις που αφορούν το τέλος της ιστορίας, και φέροντας ανατροπή (του αρχικού μηνύματος του προϊόντος για αισιοδοξία και πρόοδο) μέσα από ένα ειρωνικό και βίαιο μοντάζ'.²

Ίσως αυτή η κινηματογραφική 'ανακύκλωση' να είναι απόλυτα εναρμονισμένη με τις σημαντι-

κότερες ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας για βιωσιμότητα. Στην περίπτωση του Lichter οι χειροποίητες ζωγραφικές του παρεμβάσεις, είτε αυτές είναι μελάνια, είτε είναι χημικές ενώσεις που αλλοιώνουν τις κόπες, είτε είναι γρατσουινιές, ίσως να εξυπηρετούν τη μέθοδο, την τεχνική αλλά πρώτιστα τη δημιουργική οικειότητα. Θα μπορούσαν να συμβολίζουν με πιο απλά λόγια την ιδέα του ίδιου του σκηνοθέτη για το τι θεωρείται πειραματικό όπως και το ποιος είναι ένας (μεταξύ διαφόρων) σύγχρονος τρόπος προσέγγισης δημιουργίας ταινιών. Από την άλλη, το found footage που χρησιμοποιεί συμβολίζει το κοινό, το άμεσο, το Χόλιγουντ, αλλά και το προσωπικό. Τα έργα τα οποία χρησιμοποιεί ως βάση, είναι άμεσα συνδεδεμένα με τις μνήμες των παιδικών του χρόνων, ταινίες που παρακολουθούσε και είχε πρόσβαση ως παιδί.

Για παράδειγμα οι δουλειές μου Cassette, Rimbaud και Polaroids, είναι για την προσωπική μου μνήμη, όπως η μνήμη είναι μια αποθηκευμένη εμπειρία. Ο σκοπός μου δεν είναι να 'μιλήσω' απλώς για αυτή την μνήμη, αλλά να την ξαναζήσω, φτιάχνοντας ένα οπτικό πεδίο για τον θεατή, έτσι ώστε να βιώσει αυτή την ψυχολογική παλινδρόμηση.³

Ο επηρεασμός του από την δουλειά του Stan Brakhage είναι, επίσης, φανερός. Οι εικόνες εναλλάσσονται γρήγορα, παιχνιδιάρικα, βίαια, κάνοντας τον θεατή ναιώθει ένα αίσθημα αδρεναλίνης. Οι σελιόνιτ των 8, 16 και 35mm που περνούν από την οθόνη μοιάζουν τόσο ζωντανές που σου επιτρέπουν να φανταστείς πέραν της όψευς.

Τα τέσσερα φιλμ

» Το *Some of the Sensations* ξεκινά με μια μαύρη οθόνη. Ο William Castle, με έντονη αφηγηματικότητα μας προετοιμάζει για τον τρόπο που πλησιάζει, ένα αίσθημα τρόμου που μόνο με κραυγές ίσως να μπορέσουμε να ξεπεράσουμε. Η εικόνα αλλάζει και μας υποδέχονται οι γνώριμες μεταλλικές φωνές από την ταινία *Transformers* του Michael Bay. Ότι ακούμε όμως δεν συνάδει με αυτό που βλέπουμε. Αυτό που βλέπουμε είναι μια έξαλλη πανδαισία από ζωγραφισμένες σελιόνιτ, που περνούν με απίστευτη ταχύτητα κάποτε ακόμη και δυο και τρεις μαζί. Χρώματα που κατακλύζουν την οθόνη με ορμή προκαλούν αδρεναλίνη και δένουν αρμονικά με τους βίαιους ήχους της ταινίας του Michael Bay.

» Μια σκοτεινή μυστήρια διάθεση κατακλύζει την οθόνη, ένα μαυρόασπρο φιλμ ξετυλίγεται μπροστά μας ενώ βλέπουμε μαύρα μελάνια, γρατσουνιές, τίτλους, γράμματα και φύλλα εφημερίδας κολλημένα με σελοτέιπ να παίζουν. Τα μάτια συγκρατούν κάποιες λέξεις, άγνωστες λέξεις ενώ εκατοντάδες αφαιρετικά σχήματα περνούν από μπροστά μας, απόλυτα εναρμονισμένα με τους ήχους από χαρτιά που σκίζονται, γραφομηχανές που δουλεύουν και διάφορες ομιλίες. Οι τίτλοι τέλους μάς εξιστορούν τα γεγονότα της *8ης Οκτωβρίου 2016*.

» Στο *Pure Virtual Function* βλέπουμε αναγνωρίσιμους αστέρες του Χόλιγουντ όπως ο Mat Damon, ο Arnold Schazeneiger και ο Sylvester Stalone, σε διάφορες όχι τόσο ευδιάκριτες σκηνές ταινιών τους ενώ ταυτόχρονα στην οθόνη παρεμβαίνουν ζωγραφικές και χειροποίητες πρωτοβουλίες του ίδιου του σκηνοθέτη. Με εύστοχο τρόπο ο Lichter παρεμβαίνει πάνω στο found footage που έχει επιλέξει για να γεμίσει ασφυκτικά την οθόνη και να την ταιριάζει με μια εμπόλεμη κατάσταση, ένα ηχογραφημένο υλικό από τις οδηγίες που λαμβάνει ή δίνει ένας στρατιώτης πολέμου στο Ιράκ.

» Το *No Signal Detected* ήταν πραγματικά ένα αρκετά πετυχημένο και ευφάνταστο σινεματικό πείραμα. Ο σχεδόν άπειρος τότε σκηνοθέτης δεν μπορούσε να χειριστεί κάποια τεχνικά κενά της ταινίας που είχε μετατρέψει από Super 8 σε ψηφιακή. Συγκεκριμένα το *Enter the Dragon* με πρωταγωνιστή τον Bruce Lee. Σκέφτηκε λοιπόν να εικονοποιήσει τις κλωτσιές και τις γροθιές του Lee με τη σύνθεση μιας εικόνας από ομοιογενή χρώματα ονομάζοντας την *No Signal Detected* και να γεμίσει τα κενά. Κάθε φορά λοιπόν που ο πρωταγωνιστής χτυπούσε κάποιο αντίπαλο, η εικόνα NSD παρέμβαινε κάνοντας το φιλμ να θυμίζει βγαλμένο, όπως αναφέρει ο ίδιος, από κόμικς.

Πηγές

- 1, 3. Φεβρουάριος, 2015. An interview with: Péter Lichter, Videofocus/Stigmat 10, 11η έκδοση, σελ.106-115
Προσβ. https://issuu.com/stigmat10press/docs/stigmat_videofocus_-_special_issue_bffdb23ac34741, τελ. ημ. προσβ. 2/2019
2. Thomas Elsaesser, The Ethics of Appropriation: Found Footage between Archive and Internet, Keynote Recycled Cinema Symposium DOKU.ARTS 2014
Προσβ. http://2014.doku-arts.de/content/sidebar_fachtagung/Ethics-of-Appropriation.pdf, τελ. ημ. προσβ. 2/2019

-

ΣΥΝΟΨΕΙΣ ΤΑΙΝΙΩΝ

-

8th of October
Peter Lichter
2' – 2016

Στις 8 Οκτωβρίου 2016, η καθημερινή εφημερίδα Népszabadság που εκπροσωπούσε τη φωνή του λαού και ασκούσε κριτική στην τότε κυβέρνηση της Ουγγαρίας κλείνει αναπάντεχα. Η ταινία έχει δημιουργηθεί από κομμάτια του τελευταίου τεύχους.

ΦΕΣΤΙΒΑΛΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ
Jihlava IDFF
2017
Berlin Critics' Week
2018

-

Pure Virtual Function
Peter Lichter
3' – 2015

Το *Pure Virtual Function* επιχειρεί με αφαιρετικό ύφος να προσεγγίσει τη μαζική βία, την εικονική και πραγματική βία, χρησιμοποιώντας σελιλιόντ των 35mm ζωγραφισμένα από τον ίδιο τον σκηνοθέτη και ηχογραφημένο αρχειακό υλικό από τον πόλεμο στο Ιράκ.

ΦΕΣΤΙΒΑΛΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ
Unseen Zinema
Madrid, Spain, 06.2015
EXIS Experimental Film Festival
Seoul, South-Korea, 2015
Winnipeg Underground Film Festival
Canada, 06.2015
Bronx Art Space / Synthetic Zero Event

NYC, USA, 02.07.2015

Antimatter

Canada, 2015

Analogica Festival

Italy, 2015

K3 Film Festival

Villach, Austria, 2015

CineAutopsia - Experimental Film Festival

Bogota, Columbia, 2015

Honorable Mention of Jury

Alternative Film/Video Festival

Belgrade, Serbia, 2015

Strange Beauty Film Festival

Durham, NC, USA, 2015

Linton University College, Klex Show

Malaysia, 2015

AVI Fest - Festival alternativnog filma/videoa

Podgorica, Montenegro, 2016

Analogica Selection 2015

touring program

Mexico City, 2016

Analogica Selection 2015

touring program

San Francisco, ATA, 2016

Analogica Selection 2015

touring program

CraterLab, Barcelona, 2016

Analogica Selection 2015

touring program - no-w-here

London, 2016

ZOOM Festival Zblizenia

Poland, 2016

Selections from Alternative Film/Video

Belgrade, National Gallery of Art

Washington, 2016

Mediawave, Komárom

Hungary, 2016

Mentés másként - Errorism (exhibition)

installation: Műszi

Budapest, 2016

Analogica Selection 2015

touring program

Milano, Rome, Napoli, 2016

Experimental Superstars Film Festival, Novi

Sad, Serbia, 08.2006

-

No Signal Detected

Peter Lichter

3' – 2013

Ένας ρυθμικός σινεματικός συνδυασμός χημικών ενώσεων και ψηφιακής εικόνας. Ο Stan Brakhage και ο Paul Sharits συναντούν τον Bruce Lee.

ΦΕΣΤΙΒΑΛΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ

GoEast Film Festival WiesBaden

Germany, 04.2015

Artists' Television Acces, Analogica Selection,

San Francisco, USA, 2015

Motion Festival

Cyprus, 2015

Flex - Florida Experimental Film Festival

USA, 2015

Nightingale Cinema, Chicago

Festival of (in)appropriation

Touring program

2015

Spectacle Theater, Brooklyn, NY

Festival of (in)appropriation

Touring program

2015

Hampshire College, Amherst, MA

Festival of (in)appropriation

Touring program

2015

Mount Holyoke College, South Hadley, MA

Festival of (in)appropriation

Touring program

2015

Colgate University, Hamilton, NY

Festival of (in)appropriation

Touring program

2015

Northwest Film Forum, Seattle

Festival of (in)appropriation

Touring program

March 5, 2015

Festival of (in)appropriation,

Los Angeles, USA, 2015

Analogica Touring Program

Naples, Italy, 05.03.2015.

Analogica Touring Program

Nuovo Cinema

Aquila, Rome, Italy 03.04.2015

Oberhausen Film Festival 2014

Light Cone show

Other Cinema - Avant to Live

San Francisco, 2014

VideoEX

Zurich, 2014

EXiS

Seoul, 2014

Bolgatty Film Festival

India, 2014

Bienal Internacional de Video y Cine

Contemporáneo Video-Fest

Mexico, 2014

KLEX

Kuala Lumpur, Malaysia, 2014

Antimatter Film Festival

Victoria, Canada, 2014

Analogica

Italy, 2014

Underdox Film Festival

Germany, 2014

Festival de cine Al Este de Lima - special screening

Peru, 05.2015

Dasein Academy of Art - installation;

Kuala Lumpur, Malaysia, 2015

Analogica Selection

Millenium, New York, 05.2015

Bibliothèque du cinéma François Truffaut

Paris, France, 28.03.2015

-

Some of the Sensations

Peter Lichter

4' – 2017

Το φιλμ παρουσιάζει τη σχεσιακή εξερεύνηση μεταξύ των ταινιών του τεχνάσματος (gimmick) της δεκαετίας του '50 και των σύγχρονων χολιγουντιανών μπλοκμπάστερ, μέσα από τη συναισθησία του κλασικού αφαιρετικού σινεμά.

ΦΕΣΤΙΒΑΛΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ

Process Film Festival

Riga, Latvia, 2017

Diametrale

Innsbruck, Austria, 2017

Eyemith Film Festival

Toronto, Canada, 2017

Antimatter Film Festival,

Victoria BC, Canada, 2017

Alternative Film/Video

Belgrade, 2017

Τα δικαιώματα των φωτογραφιών και των φιλμ ανήκουν στη Lightcone.

-

Péter Lichter

Πιστεύω πως είμαι αρκετά πεινασμένος για μοντάζ, και ακριβώς για αυτό τον λόγο είμαι ένας συντηρητικός σκηνοθέτης, νιώθω πιο κοντά στην οπτική έλξη του Vertov, του Brakhage και του Michael Bay από ότι στον μιμητισμό¹.

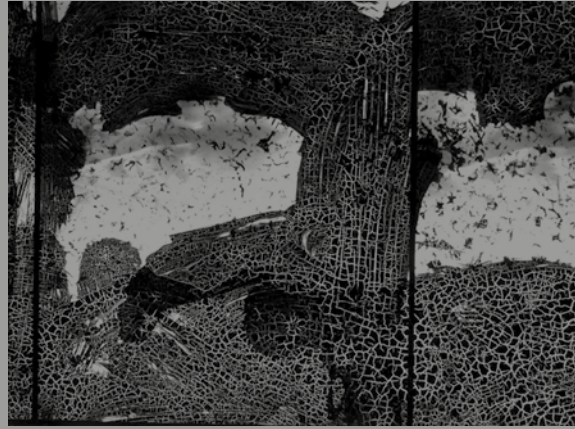
Γεννημένος το 1985, ο **Péter Lichter** αποτελεί το νέο πολλά υποσχόμενο αίμα της συγκριτικής αβάν γκάρντ κινηματογραφικής σκηνής. Σε ηλικία 10 περίπου χρόνων είχε την επιθυμία να γίνει συγγραφέας και μάλιστα μέχρι τα 20 του είχε ήδη εκδώσει 2 ποιητικές συλλογές. Αυτό άλλαξε όταν απέκτησε την πρώτη του κάμερα, μια Hi8, ένα σημαδιακό γεγονός για να ξεκινήσει να πειραματίζεται με την κινούμενη εικόνα. Ήθελε, όπως αναφέρει, να δημιουργήσει εικόνες που θα επηρέαζαν τον θεατή, αλλά δεν είχε την ανάγκη να δημιουργήσει καθαρές αφηγηματικές ταινίες σαν αυτές με τις οποίες είχε μεγαλώσει και θαύμαζε όπως για παράδειγμα το *2001: A Space Odyssey* του Stanley Kubrick.

Σπούδασε Ιστορία και Θεωρία του Κινηματογράφου στο Eötvös Loránd University της Βουδαπέστης και ταυτόχρονα προσπάθησε μόνος του να ανακαλύψει τον κόσμο του εναλλακτικού κινηματογράφου. Από το 2002 λοιπόν δημιουργεί φιλμς τα οποία έχουν ως βάση το λυρικό, το αφαιρετικό, το ανακυκλωμένο και το ψυχεδελικό. Συχνά συνεργάζεται με τον εικαστικό Loránd Szécsényi-Nagy και τον συνθέτη Ádám Márton Horváth. Η δουλειά του έχει παρουσιαστεί σε μεγάλα φεστιβάλ όπως το Tribeca Film Festival, Berlin Critics' Week, International Film Festival Rotterdam και International Short Film Festival Oberhausen. Μέσα από τα φιλμς του, αλλά και τη διδακτορική διατριβή του στο ELTE University προσπαθεί να κατανοήσει αλλά και να μοιραστεί τη δική του

πηγή έμπνευσης, την ιδέα πως ο πειραματικός κινηματογράφος και τα μεγάλα χολιγουντιανά μπλοκμπάστερς, όπως οι ταινίες δράσεις, έχουν πολλά περισσότερα κοινά σημεία από όσα φανταζόμαστε. Σμίγοντας τα δύο προσπαθεί να βρει την κοινή συνισταμένη, γιατί όπως αναφέρει ο ίδιος τα πειραματικά φιλμς είναι οι ταινίες δράσεις της κινηματογραφικής γλώσσας.

MCLAREN
BRAKHAGE
LICHTER
Tactile Visions

-
*curated by
Christiana Ioannou
Doros Demetriou and
Christopher Zimmerman*

Tactile Visions—McLaren, Brakhage, Lichter probes the contours of a cinema of touch with films by three experimental masters of the hand-painted film and hand-drawn animation: Norman McLaren, Stan Brakhage and Péter Lichter. This triptych, opening each evening of the festival, presents something of a mini-counter history to traditional animation that explores how the direct intervention of the filmmakers' hands into the celluloid and the filmmaking process opens up modes of spectatorship based on tactility and the touch of the eye.

Scottish Canadian Norman McLaren pioneered a host of filmmaking techniques: hand-drawn animation, direct animation, visual music, graphical sound... Painting directly on the celluloid, Brakhage's camera-less moving 'canvases' were attempts to represent what he referred to as 'Closed-Eye Vision'. For Hungarian experimental filmmaker Péter Lichter, hand-painting and scratching are woven into densely layered found footage films, at once abstract and lyrical, which attempt to grasp personal memory in its fleetingness.

Tactile Visions
NORMAN MCLAREN
(1914-1987)

curated by
Doros Demetriou

No history of the art of animation would be complete without at least a reference to the vast body of work of the innovative artist and tireless worker Norman McLaren. He implemented various techniques to create what are now considered classic experimental animated films, working on either abstract or associational form. Sometimes he would make films by choosing a piece of music and arranging abstract shapes to move in rhythm to the sound track. Other times he worked without a camera, engraving the images frame by frame, using knives, needles, and razor blades. And other times he used pixillation (a term applied to frame-by-frame movement of people and ordinary objects), to create his stories. He would draw with pen and ink, paint, or etch into black emulsion-coated film. And he was also an important pioneer of electronic music, which was also used in his films. McLaren always said that in film “how it moved was more important than what moved”, and above all he believed that animation should be personal, experimental and diverse in technique.

FILM
SYNOPSIS

-
Hen Hop
Norman McLaren
4' – 1942

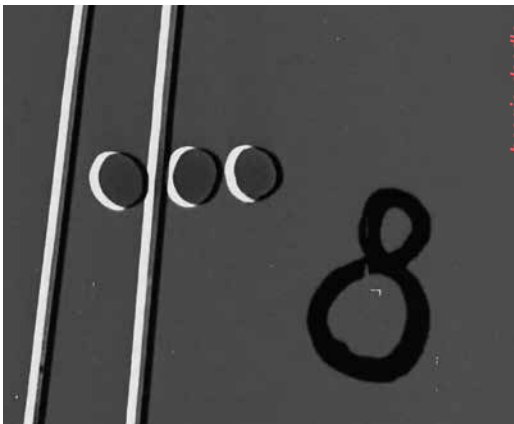
In a drawn-on-film animation, a hen gradually breaks apart into an abstract movement of lines as it dances to a barn dance.

-
Boogie-doodle
Norman McLaren
3' – 1948

Made without the use of a camera, Boogie-Doodle is a rhythmic, brightly coloured film experiment.

-
Begone Dull Care
Norman McLaren & Evelyn Lambart
8' – 1948

In this extraordinary short animation, Evelyn Lambart and Norman McLaren painted colours, shapes, and transformations directly on to their filmstrip. The result is a vivid interpretation, in fluid lines and colour, of jazz music played by the Oscar Peterson Trio.

DIRECTOR'S BIOGRAPHY

-

Norman McLaren

Norman McLaren was born in Stirling, Scotland in April 1914. His father was a painter and his mother was interior designer. He entered the Glasgow School of Art where he studied Art and Interior Design from 1933-1936. There, he began to make experimental short films.

His work came to the attention of John Grierson who offered him a job with the GPO film unit in London. In 1939 McLaren left Britain and moved to New York. In 1941 he took up an invitation from John Grierson to work at the National Film Board of Canada, which Grierson had established in 1939. In Canada, Grierson gave McLaren the freedom to experiment. There, he also founded the Animation Department of the National Film Board of Canada.

He examined the various ways sound and movement could be presented on film and developed a variety of different techniques of animation. McLaren was recognised worldwide with a string of awards for his work including an Academy Award in 1953 for his short film *Neighbours*.

In addition to film, McLaren worked with UNESCO in the 50s and 60s on various programmes teaching film and animation techniques in China and India. His five part *Animated Motion* shorts, produced in the late 70s, are an excellent example of instruction on the basics of film animation.

McLaren died in 1987, leaving behind a lasting legacy to the film and animation world. The Canadian Film Board recognized this in 1989 by naming the CFB head office building the Norman McLaren Building.

Norman McLaren is one of the most acclaimed filmmakers in the history of Canadian animation, and a pioneer director in both animation and cinema. His work has inspired artists from Pablo Picasso to François Truffaut.

Tactile Visions
STAN BRAKHAGE'S
Hand-painted Films

-
curated by
Christopher Zimmerman

Stan Brakhage's expansive and explosive, yet fragile and silent, body of work remains unparalleled in American avant-garde cinema. A consummate experimenter, Brakhage developed and refined an enormous range of techniques and filmmaking modes, all in the service of his single-minded quest to open alternative ways of seeing. Forever the Romantic visionary, Brakhage made an impressive array of hand-painted films that represent eye-opening and mind-expanding journeys through the tensions between artistic intention and subjective reception. Painting directly on the celluloid, Brakhage's camera-less moving 'canvases' were attempts to represent what he referred to as 'Closed-Eye Vision'.

FILM
SYNOPSIS

-
The Dante Quartet
Stan Brakhage
6' – 1987

Brakhage's version of Dante, with two different treatments of hell; in the first, *Hell Itself*, one skein of painted forms seem to clutch at, or even choke off, another. In the second, *Hell Spit Flexion*, paint on film and fragments of photographed imagery play out in a frame within the frame that's much smaller than the whole screen and is surrounded by black—surely one Brakhage vision of hell would be a state in which one is distanced from imagery. *Purgation* was painted over footage from several 35mm features, and sometimes figures can be glimpsed through paint as if through flames. In Brakhage's vision of heaven, "existence is song," he nearly outdoes himself with spectacular color bursts, some painted over photographed imagery of the moon or a volcano, adding an exotic, otherworldly feel.

-
Stellar
Stan Brakhage
2' – 1993

The night sky seen with the naked eye was never quite this opulently colorful, though the fields of paint do suggest telescopic photos of nebulae. Just as important are "stars," represented by circles of white in many different sizes, which seem to punctuate the nebulae at many levels of depth, creating a characteristically Brakhagian perceptual complexity.

-
The Glaze of Cathexis
Stan Brakhage
3' – 1993

Like many Brakhage films, on its 'plot' level, this stunning masterpiece is cast as a struggle. Brakhage scratched into photographed images of out-of-focus blobs and painted over the scratches and images with a variety of rapidly moving forms that seem to disrupt those hovering, seductive, almost breast-like photographed shapes. Here imaginative seeing (represented by the paint) struggles against something more fixed and less mindful, an

apparently glazed-over or fixated ‘cathexis.’ But good/bad or freedom/entrapment dualities in Brakhage contain their own reversals—the blobs possess seductively liberating depths and delicate rhythms, while the staccato paint splotches are unusually repetitive; rather than progressing, they seem stuck in themselves. As with many of Brakhage’s ‘abstract’ films, its implications can be translate into a statement about living: Things are never what they seem, and while our fixations may contain our liberation, our more active and creative thoughts and actions are often anything but free.

-

Chinese Series

Stan Brakhage

2' – 2003

Inspired by his three-decade-long study of Chinese writing, Brakhage made this work by scratching on black film using his fingernails and spit, as he was dying. Per his instructions, it was printed after his death with each scratched frame repeated twice, thus seen at the rate of twelve per second, and then, after a brief pause, shown as single frames, so twice as fast. Though arguably a fragment, it is one of his greatest achievements: the scratched shapes, lying on the cusp between abstractions, symbols, and pictures that hint at Chinese ideograms, have an inexplicably powerful suggestiveness.

*Synopses by Fred Camper taken from his ‘About the Films’ written for the Criterion Collection’s *By Brakhage* anthology.

DIRECTOR'S BIOGRAPHY

Stan Brakhage

Born in Kansas City, Missouri in 1933, **Stan Brakhage** moved to Denver, Colorado at the age of six. He sang as a boy soprano soloist, dreamed of being a poet, and graduated from South High School in 1951 with a scholarship to Dartmouth. After one semester, he left to pursue a life in the Arts, returning to Denver to make his first film in 1952. As a young man, Brakhage lived in San Francisco and New York associating with many other poets, musicians, painters and filmmakers, including Robert Duncan, Kenneth Rexroth, John Cage, Edgard Varese, Joseph Cornell, Maya Deren and Marie Menken. A youthful "poet-with-a-camera," Brakhage soon emerged as a significant film artist, evolving an entirely new form of first person, lyrical cinema.

Brakhage married Jane Collom in 1957, and from the early 60s they lived in Rollinsville, Colorado, making films and raising their five children. Brakhage also continued to travel around the country and abroad becoming a leading figure of the American avant-garde film movement. He lived in Boulder from 1986, and in 2002 moved to Canada with his second wife, Marilyn, and their two children.

Before his death in March, 2003, Brakhage had completed more than 350 films, ranging from the psycho-dramatic works of the early 1950s to autobiographical lyrics, mythological epics, 'documents,' and metaphorical film 'poems'—variously employing his uniquely developed hand-held camera and rapid editing techniques, multiple superimpositions, collages, photographic abstractions, and elaborate hand-painting applied directly to the surface of the film. A deeply personal filmmaker, Brakhage's great project was to explore the nature of light

and all forms of vision—while encompassing a vast range of subject matter. He frequently referred to his works as 'visual music,' or as documents of 'moving visual thinking.' The majority of his films are intentionally silent.

Brakhage taught at the School of the Art Institute of Chicago and as Distinguished Professor of Film Studies at the University of Colorado at Boulder. The recipient of three Honorary Degrees and numerous prestigious awards, he lectured extensively on filmmaking and the Arts, and is the author of 11 books - including his seminal 1963 work, *Metaphors On Vision*, and his more recent series of essays, *Telling Time*.

Marilyn Brakhage

some of the sensations

Tactile Visions
PÉTER LICHTER
Hand Painting
on Found Footage

curated by
Christiana Ioannou

What is the need for Lichter, to hand paint the celluloid strips of the films that he creates? Films that have as a primal visual and sound base, the shooting material/shoots from popular Hollywood movies? The trend of Found Footage is still at a (cinematic) rise, even after more than 50 years, facing more than ever some major artistic questions that are followed by crucial discussions such as: 'Is it ethical?', 'Is it artistically viable?', 'Is it theft or intimacy?', 'Why is this happening?', 'What are the thoughts of the filmmaker?'

In an essay that reconsiders these beginnings, the filmmaker Hito Steyerl makes two important points: one is that Vertov's film should have been called Woman at the Editing Table rather than Man with a Movie Camera, and secondly, that already around 1927, the problem was: where to locate creativity and authorship. (...) The found footage trend [first] blossomed in the late 1950s and 1960s, with the rise of television and the culture of mass consumption. It is not by chance that it is often televisual artifacts [ads, infomercials, talk shows, educational programs] that these filmmakers re-use and subvert. Found footage, in this respect, appears as a form of cultural recycling [that is] informed by a social critique, by discourses concerned with the end of history, and subverting [the material's original message of optimism and progress] through ironic and violent montage. (Habib, 2006, 127-28)²

Maybe this cinematic 'recycling' is deeply harmonised with the most important needs of contemporary society for sustainability. In Lichter's case, his hand-paint interventions, whether these are inks, chemicals that distort the celluloids, or even scratches, perhaps serve the method, the technique, but mostly the creative intimacy. In plain words, they could symbolise his idea of experimental, as well as his idea of a contemporary approach in making films. On the other hand, the found footage that he uses perhaps shows the common, the

direct, the Hollywood air. Personal memory is also an important and catalytic factor. The shooting material of the movies that he uses as a base, are deeply connected with his childhood memories, since most of them are movies that he used to watch as a child.

My works for example Cassette, Rimbaud and Polaroids, are about personal memory, as memory is a seed experience. My aim is not simply to "talk" about this memory, but to re-experience the memory by creating a visual space for the viewers to experience the psychological regression.³

The overall inspiration by Stan Brakhage's work is also quite obvious. Images alternate in such a fast, vivid and violent manner that a viewer can almost feel a moment of adrenaline. The celluloid strips of 8, 16 and 35 mm that pass by the screen allow you to see beyond that moment's vision.

Four Films

» *Some of the Sensations* begins with a black screen. William Castle, Hollywood's b-movie producer, vividly narrates and prepares the audience for an unspeakable terror that is approaching, a feeling of terror, that only by screaming we might be able to get by. The image suddenly changes and we are welcomed by the quite familiar steel voices of *Transformers* by Michael Bay. What we listen does not quite match with what we see though. All we see instead is a wild feast of coloured celluloids, passing by extremely fast, sometimes even two and three together. Colours that take over the screen with rush and create adrenaline, while at the same time are in perfect 'harmony' with the violent fight sounds of Michael Bay's movie.

» A dark and mysterious mood is taking over, a black and white film unfolds in front of us, while at the same time we see stains of black ink, scratches, head titles, words, and newspaper sheets taped together. Our eyes catch some words, some unknown Hungarian words while hundreds of minimal shapes pass by, completely inline with the sounds of typewriters, pieces of paper torn and several conversations. The closing credits recount the events of the *8th of October 2016*.

» In *Pure Virtual Function* we watch recognisable

Hollywood stars such as Mat Damon, Arnold Schwarzenegger and Sylvester Stallone, in some not so recognisable movie scenes, while at the same time hand painting initiatives made by the director, interfere. Lichter is treating the found footage he chose, with a very sharp and to the point way, in order to fill up the screen, creating visual asphyxiation and matching it with uncomfortable sound recordings, recordings of orders that a soldier receives or takes during a moment in Iraq war.

» *I had travelled to Bucharest, Romania, to attend an experimental film workshop at the national Film School of Bucharest. During these six days I fractured this Bruce Lee film with bleach, ink and other cheap chemical substances. But I could not project the damaged celluloid with their super 8 projector (...) After I downloaded the original movie and cut out the sounds- it was fun to realise that I couldn't synchronise it with my abstract super 8 image. This helped me to find this formal joke, to edit homogenous colours to punches, like an old comic book movie, or like the Batman TV-series of the '70s. I realised that these are two typical kinds of abstraction, which were fighting each other are form the classical era of American avant-garde cinema.*⁴

Sources

1, 3, 4. February, 2015, An interview with: Péter Lichter, Videofocus/Stigmat 10, 11th edition, pp. 106-115

Web. https://issuu.com/stigmat10press/docs/stigmat_videofocus_-_special_issue_bffdb23ac34741, last visit 2/2019

2. Thomas Elsaesser, The Ethics of Appropriation: Found Footage between Archive and Internet, Keynote Recycled Cinema Symposium DOKU.ARTS 2014

Web. http://2014.doku-arts.de/content/sidebar_fachtagung/Ethics-of-Appropriation.pdf, last visit 2/2019

FILM SYNOPSIS

-

8th of October

Péter Lichter

2' – 2016

'Népszabadság' used to be Hungary's largest opposition daily and one of the most vocal critics of the government. Its editorial staff was suspended on 8th October 2016 without advance warning. This film was made from the pieces of the last issue.

-

Pure Virtual Function

Péter Lichter

3' – 2015

Pure Virtual Function is an abstract meditation on the representation of violence, the connection of virtual and real aggression. The film was made from painted 35 mm film strips and sound recording from Iraq war.

-

No Signal Detected

Péter Lichter

3' – 2013

Rhythmical combat of digital and chemical decay. Stan Brakhage and Paul Sharits meet Bruce Lee.

-

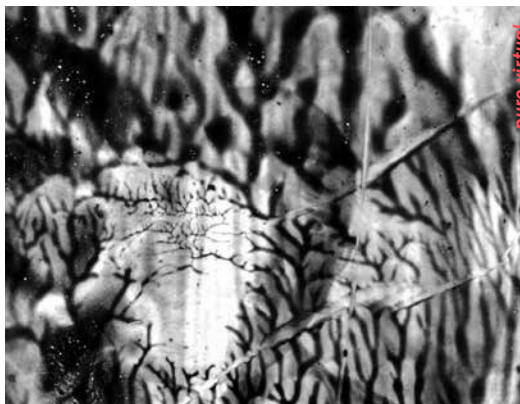
Some of the Sensations

Péter Lichter

4' – 2017

This film examines the relationship between the '50s movie gimmicks and Hollywood's contemporary blockbusters through the synesthesia of the classical abstract cinema.

The copyrights of the above films and photographs belong to Lightcone.

Péter Lichter

I think I am very hungry for editing, in this respect I am a conservative filmmaker, I feel closer to the visual attraction of Vertov, Brakhage and Michael Bay than minimalism.¹

While mixing those two cinematic genres together, he tries to find their common root, because as he claims, experimental cinema is the action films of film language.

Born in 1985, **Péter Lichter** is perhaps one of the most talented and acclaimed young avant grade filmmakers in Hungary today. At the age of 10, he had the desire of becoming a writer; in fact, until the age of 20 he had already published 2 poetry collections. That came to change when he bought his first camera, an HI8, something that inspired him to start experimenting with moving image. He wanted, as he recalls, to create visual stories that would move the spectators, but he was not interested in making traditional narrative movies, as the ones he grew up with such as the *2001: A Space Odyssey* by Stanley Kubrick.

While studying History and Theory of Cinema at Eötvös Loránd University in Budapest he also took the initiative of discovering by himself the amazing world of experimental filming. Since 2002 then he creates lyrical, abstract, psychedelic and found footage based films. He often collaborates with visual artist Loránd Szécsényi-Nagy and composer Ádám Márton Horváth. His work has been presented in many notable festivals such as Tribeca Film Festival, Berlin Critics' Week, International Film Festival Rotterdam and International Short Film Festival Oberhausen.

His films as well as his PhD thesis in ELTE University are fragments and extensions of his own source of inspiration, the idea that experimental cinema and big Hollywood blockbusters, such as action movies, have a lot more in common than what we can imagine.

IMAGES AND VIEWS
OF ALTERNATIVE
CINEMA

Διοργανωτές
Organisers

Υποστηρικτής
Supporter

Χορηγός
Επικοινωνίας
Media Sponsor

